Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja merimiesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt lausuntoamme otsikon asiassa, jonka johdosta esitämme seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi sairausvakuutuslakia siten, että tartuntatautipäivärahaan olisi oikeus silloin, kun vakuutetulla on luotettavasti todettu covid-19 -tartunta ja hän on tästä johtuen estynyt tekemään ansiotyötään. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös tartuntatautipäivärahan hakuaikaa kahdesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Lisäksi vuosilomalain ja merimiesten vuosilomalain työssäolon veroista aikaa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sairauden leviämisen estämiseksi annetun julkisen viranomaisen määräyksen lisäksi työssäolonveroista aikaa olisi myös työstä poissaoloaika, joka johtuu sairausvakuutuslaissa säädetystä ja lääkärin toteamasta covid-19 -tartunnasta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 30.6.2022 saakka. Muutoksia sovellettaisiin, jos vakuutetun ansiotyöstä poissaolo tartunnan vuoksi on alkanut 1.1.2022 tai sen jälkeen.

Pidämme esitettyjä muutoksia koronaepidemiatilanne huomioiden perusteltuina ja kannatettavina. Tartuntojen räjähdysmäinen lisääntyminen on haastanut tartuntatautiviranomaisten mahdollisuuden toimia kohtuullisessa ajassa, mikä on johtanut siihen, ettei karanteeni- ja eristyspäätöksiä enää kirjoiteta kaikkialla. Samaan aikaan viranomainen kehottaa ihmisiä eristäytymään omatoimisesti, mikäli heillä todetaan tartunta. Tämä ratkaisu on jättänyt työpaikat tyhjän päälle sen suhteen, kenellä on velvollisuus turvata työntekijän toimeentulo erilaisissa koronatartuntoihin liittyvissä tilanteissa.

Positiivisen koronatestituloksen saanut työntekijä ei välttämättä ole työkyvytön työhönsä, jolloin terveydenhuollon henkilöstön ei tule määrätä hänelle sairauslomaa eikä työnantajalla ole tällöin velvollisuutta palkanmaksuun. Jos työntekijä päättää jäädä tartunnan tai altistumisen vuoksi omatoimiseen eristykseen, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta. Työntekijällä ei tällöin ole myöskään oikeutta sosiaaliturvaetuuteen, kun eristyspäätös puuttuu. Työssä, jossa

etämahdollisuutta ei ole, työntekijä siten eristäytyy omalla kustannuksellaan. Toisaalta työnantajalla on työturvallisuuslain mukainen yleisvelvoite huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tämän velvoitteen täyttäminen saattaa edellyttää sairastuneen työntekijän ohjaamista kotiin tilanteessa, jossa työtä on mahdollista tehdä vain työpaikalla. Työnantajalla on palkanmaksuvelvoite, jos se ei kykene järjestämään henkilön työskentelyä työpaikalla siten, ettei siitä aiheudu vaaraa muille työntekijöille tai asiakkaille ja ohjaa työntekijän kotiin. Koska työntekijällä ei ole oikeutta mihinkään etuuteen tuolta ajalta, palkkakustannus jää kokonaan työnantajan kannettavaksi. Työnantajan lienee useimmiten mahdotonta arvioida, milloin työntekijän on sopivaa palata töihin ilman muiden henkilöiden tartuttamisen riskiä.

Vastuu pandemian hillitsemisestä ja kustannuksista on viranomaistoiminnassa tehdyillä ratkaisuilla siirretty työpaikoille. Nyt ehdotettu muutos tartuntatautipäivärahan saamisehtoihin selkeyttää tilannetta työpaikalla ja takaa sen, että positiivisen koronatestituloksen saaneiden henkilöiden toimeentulo turvataan kaikissa tilanteissa. Pidämmekin ehdotettuja muutoksia erittäin perusteltuina ja kannatettavina.

Esityksen mukaan ehdotettuja muutoksia sovelletaan, jos vakuutetun ansiotyöstä poissaolo tartunnan vuoksi on alkanut 1.1.2022 tai sen jälkeen. On selvää, että lääkärit eivät kirjoita etuuden saamiseksi vaadittavia lausuntoja ennen lainsäädännön voimaantuloa, koska sellaisille ei ole ollut tarvetta. Samaan aikaan joillain alueilla ei ole enää päiviin kirjoitettu eristyspäätöksiä. Hallituksen esitystekstiä on täsmennettävä sen varmistamiseksi, että lääkäri voi kirjoittaa tartuntapäivärahaan vaadittavan lausunnon myös sellaiselle henkilölle, joka on saanut positiivisen testituloksen alkuvuoden aikana ennen kuin uudesta sääntelystä on ollut tietoa, jottei yksikään koronaan sairastunut jäisi etuuden ulkopuolelle.

Esityksessä ei esitetä muutoksia tartuntatautipäivärahan rahoituksen. Ottaen huomioon sen, että kyse on koko yhteiskuntaa ravisuttavasta pandemiasta ja sen, että ehdotettu muutos helpottaa merkittävästi sekä viranomaisten testaus- että karanteenien ja eristysten kirjoittamisen taakkaa katsomme, että määräaikaisesta lakimuutoksesta aiheutuvat etuuskustannukset tulee kattaa kokonaisuudessaan työtulovakuutuksen valtion osuudesta, ei työnantajien sairausvakuutus- ja vakuutettujen päivärahamaksuilla.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Hellstén
työmarkkina-asioiden päällikkö